

Maldonado parla de Reig

Joaquim Maldonado (València, 1907), agent de canvi i borsa a pesar de la jubilació i militant en el seu temps de la Derecha Regional Valenciana. Fundador de la fracassada Unió Democràtica del País Valencià i president de la fundació Ausiàs March. Com a excepció d'una burgesia nacional i com a amic de Joaquim Reig (València, 1896-Madrid, 1989) fa una semblança del financer que va morir el passat 16 de juny.

M. Alberola

Senyor Maldonado, explique'm un poc la seua visió sobre Joaquim Reig.

—Ell va ser advocat, com jo. I tenia una personalitat molt forta, amb un cap molt privilegiat i amb unes idees molt clares. Es va especialitzar en tècnica mercantil i va ser la mà dreta d'Ignasi Villalonga, tant en els negocis de Villalonga com en les seues orientacions polítiques. Jo considere que Reig tenia la mateixa categoria intel·lectual que Villalonga, però a causa de la seua discreció es va subordinar sempre a un segon lloc. Va ser regionalista, i com a regionalista de la Unió Valencianista, va ser regidor en el primer ajuntament democràtic que va haver a València, després de la dictadura de Primo de Rivera. I va estar molt vinculat a Cambó i a la Lliga Regionalista, en la qual va ser diputat per Barcelona.

—¿Com explica vostè que, sent un regionalista valencià, va arribar a anar en les llistes d'una opció catalana?

—Perquè a València la burgesia mai no ha estat a l'altura de les circumstàncies. I ell es va trobar desplaçat. I va haver d'acudir a un lloc on les seues aspiracions eren normals, sobretot perquè hi havia una comunitat d'interessos. Perquè si bé és cert que Catalunya és Catalunya i que el País Valencià és el País Valencià, i que les realitats objectives són diferents, són dos països que han d'influenciar-se recíprocament. L'únic problema són els motius de divisió que s'han produït en els últims anys, perquè, la veritat, jo ja voldria —i era també la línia de Reig— que al País Valencià haguérem tingut una figura política semblant a la que tenen a Catalunya en l'actual president Jordi Pujol, que ha sigut una persona que ha sabut sacrificar pel seu país tota la seua possibilitat d'acció, amb tan bons resultats.

—Joaquim Reig va arribar a estar adscrit al cos jurídic de l'exèrcit, ¿no?

—Sí, hi va oposar quan va acabar la carrera, però jo crec que va ser un aspecte molt transitori, per eixir de la

Joaquim Maldonado.

cosa del servei militar. I l'exèrcit li va mantenir el grau d'oficial, encara que ell, després de l'alçament militar del 36, s'hi va apartar, perquè no aprovava l'acció.

—¿Quina va ser la seua situació davant el pronunciament del general Franco?

—Quan es va produir l'alçament, ell es va trobar en la mateixa situació que tota la gent significada de dreta. I degué passar-ho malament. Jo no vaig tenir referències d'ell en aquell moment, sinó un poc més tard, l'any 37 o 38, quan ell i jo fugírem de la zona republicana i ens trobàrem entrant en la zona nacional, per Irun, en direcció a Sant Sebastià. Ell, allí, va reprendre el contacte amb Villalonga, que ja s'hi trobava feia temps, i es va apartar completament de la política, perquè la situació en la zona nacional no n'era gens propícia. Això li va donar l'oportunitat de treballar en els aspectes intel·lectuals d'ordre empresarial.

—¿Ell va patir alguna represàlia política?

—Més o menys, sí. Li passava com a mi: jo, per ser la dreta regional, i ell, per ser regionalista, estàvem molt mal vistos en la nova situació. Jo no em puc queixar, encara que alguna volta m'han pegat algun colp. A mi em van respectar prou i vaig tenir possibilitats de moure'm. La seua situació no va ser distinta. I, per tant, es va centrar en la professió, a través de totes les accions empresarials de Villalonga.

—¿Es cert que la guerra el va afectar tant?

—El va afectar tant que, sent una personalitat amb moltes perspectives polítiques, s'hi va apartar del tot.

—Quan es va «centrar en la professió», que ha dit vostè abans, ¿va abandonar per complet els seus instints valencianistes?

—La seua consciència va ser tota la vida regionalista, encara que la va exercir molt dissimuladament. Reig va ser una figura molt representativa del que hauria d'haver sigut la burgesia valenciana, i en aquest sentit empresarial, sí que va contribuir molt a la idea, a través de la creació del Banc de València, de Macosa, de La Unió Naval de Levante, d'Aumar... En Aumar, per exemple, va ser ell qui va tenir la clara idea, fa molts anys, de l'eix mediterrani de què tant es parla ara mateix. I per això va impulsar l'autopista del Mediterrani, com a forma de vertebració d'un territori molt llarg i molt estret.

—¿Vostè recorda com el va conèixer?

—Deuria ser en el col·legi d'advocats, per l'any 1928. O inclús abans, en la Universitat, on ell era una figura molt destacada.

—¿I n'ha mantingut el contacte durant la seua vida?

—Sempre: quan ell vivia a Madrid i quan vivia a València. El que passa és que hem estat en camps parcialment coincidents, però en la mida que les seues empreses estaven vinculades a València, els nostres contactes eren continus. Jo he tingut d'ell sempre un gran concepte. I el que més m'ha impressionat és que, sent una figura que podia aspirar a primers llocs, s'ha acontentat amb segons llocs de gran eficàcia. □